miljostatus.no

Global middeltemperatur fra 1880 og fram til i dag

- **1867** Henrik Ibsen beskriver forurensning i England i stykket «Brand»
- **1880** Gokstadskipet utgravd
- **1882** Norges første vannkraftverk
- **1884** Første vern av norsk natur
- **1900** Vannklosettet tas i bruk i Norge
- **1900** 48% av Norges landareal er villmarkspreget
- **1900** Verdens energiforbruk: 800 mtonn oljeekvivalenter
- **1912** Riksantikvaren opprettet
- **1914** Norges naturvernforbund stiftet
- **1921** Rapporter om fiskedød fra sur nedbør
- **1930** 2 milliarder mennesker på jorda
- **1940** 34% av Norges landareal er villmarkspreget
- **1945** USA utfører verdens første atomsfæriske atomprøvesprengning
- **1948** Årdal verk etablert
- **1952** The great London smog
- **1957** Friluftsloven
- **1960** 3 milliarder mennesker på jorda
- **1962** Rachel Carsons «Den tause våren»
- **1962** Rondane blir Norges første nasjonalpark
- **1965** Myndighetene måler radioaktivt cesium i reindriftsutøvere
- **1965** Begrensninger på boligbygging i strandsonen
- **1967** Natur og Ungdom blir opprettet
- **1969** Norge finner olje
- **1970** Varekonsum i norske husholdninger: 161 000 kroner
- **1972** Bestanden av norsk vårgytende sild på sitt laveste noensinne
- **1972** Miljøverndepartementet opprettet
- **1973** Ulv, bjørn og jerv blir fredet
- **1974** 4 milliarder mennesker på jorda
- **1975** Våtmarkskonvensjonen
- **1975** CITES-konvensjonen
- **1977** Utblåsning på Bravo-feltet
- **1978** Kulturminneloven
- **1986** Tsjernobyl-ulykken
- **1986** Bellona blir stiftet
- **1984** Den første norske rødlista
- **1983** Første mørhund observert i Norge
- **1983** Internasjonal avtale for å forebygge sur nedbør
- **1981** Forurensningsloven
- **1987** «Vår felles framtid» publisert
- **1987** Løkken gruber legges ned etter 333 år i drift
- **1987** 5 milliarder mennesker på jorda
- **1988** Brunskogsnegl blir observert i Norge
- **1988** FNs klimapanel etableres
- **1989** Exxon-Valdez-ulykken
- **1992** Biomangfoldkonvensjonen
- **1992** Rio Earth Summit
- **1992** Basel-konvensjonen om avfall
- **1990** Varekonsum i norske husholdninger: 240 000 kroner
- **1994** Klimakonvensjonen
- **1996** Blybensin forbudt
- **1997** Kyotoavtalen blir vedtatt
- **1998** Forbud mot kvikksølv i termometre
- **2000** Verdens energiforbruk 10 000 mtonn oljeekvivalenter
- **2001** 15 millioner hektar regnskog forsvinner årlig på verdensbasis
- **2004** Utslippene av technetium-99 fra Sellafield-anlegget drastisk redusert
- **2007** Den første norske lista over fremmede arter
- **2008** 12% av Norges landareal definert som villmarkspreget
- **2009** Naturmangfoldloven
- **2010** Norge begynner å overvåke havforsuring i norske havområder
- **2010** Det varmeste året noensinne målt
- **2011** 7 milliarder mennesker på jorda
- **2011** Bisfenol A blir forbudt i tåteflasker
- **2012** Rekordlite is målt i Arktis
- **2012** Ekstremværet Sandy
- **2012** Rekordår for fjellrevbestanden
- **2012** Lodde og torsk blir observert nesten helt til 82°N
- **2013** Døgnmiddelkonsentrasjonen av CO2 i atmosfæren overstiger 400ppm på målestasjonen Mauna Loa, Hawaii.
- **2013** En global kvikksølvkonvensjon undertegnes
- **2014** FNs klimapanel legger fram sin 5. hovedrapport om klimaendringer
- **2014** For første gang er det nesten 20 000 elektriske personbiler i Norge, mer enn dobbelt så mange som året før

---

1800 Verdens energiforbruk: 250 mtonn oljeekvivalenter

1830 1 milliard mennesker på jorda

1867 Henrik Ibsen skriver forurensning i England i stykket «Brand»

1867 Henrik Ibsens «Brand»: Brittenes kvalme stenkulsky senker sort sig over landet, smudser alt det friske grønne, kvæler alle spirer skønne, stryger lavt, med giftstof blandet, stjæler sol og dag fra egnen, drysser ned, som askeregnen over oldtidsbyen dømte by.

1880 Gokstadskipet utgravd

1882 Norges første vannkraftverk

1882 Med vannkraft kom industrien og ble en viktig drivkraft i etableringen av det nye Norge etter frigjøringen i 1905.

1884 Første vern av norsk natur

1884 Det første stortingsvedtaket om vern av natur ble fattet 24. april 1884 og gjaldt staten's kjøp av Laurvig begravlen i Vestfold. En «Lov om naturfredning» ble fastsatt av Stortinget i 1910.

1900 Vannklosettet tas i bruk i Norge

1900 Vannklosettet ble tatt i bruk rundt år 1900. Ledningsnett som lødet avløpsvannet ut i en elv, fjord eller i sjøen ble også bygget. Avløpsvannet inneholdder fosfor, nitrogen, organisk stoff, bakterier, virus og miljøgifter. Likevel ble renseanlegg ofte først bygget når vannkvaliteten i nærområdet ble virkelig dårlig, eller når store brukerinteresser krevde det.

1900 48% av Norges landareal er villmarkspreget

1900 Verdens energiforbruk: 800 mtonn oljeekvivalenter

1912 Riksantikvaren opprettet

1914 Norges naturvernforbund stiftet

1921 Rapporter om fiskedød fra sur nedbør

1921 I Norge begynte vi å registrere effektene av sur nedbør allerede på 1920-tallet, med rapporter om fiskedød på grunn av surt vann. Men ingen forstod hvorfor innsjøer og vassdrag var sure. Først på slutten av 60-tallet begynte man å mistenke at kilden til problemene var industrien i Storbritannia.

1930 2 milliarder mennesker på jorda

1940 34% av Norges landareal er villmarkspreget

1945 USA utfører verdens første atomsfæriske atomprøvesprengning

1945: De første atmosferiske atomprøvesprengingene ble utført på slutten av 1950-tallet og begrensteles av 1960-tallet, hovedsaklig av USA og Sovjetunionen. Etter at USA, Storbritannia og Sovjetunionen inngikk en avtale om stans av atmosferiske atomprøvesprengninger i 1963 har det blitt utført langt færre slike sprengninger.

1948 Årdal verk etablert

1948: Det største aluminiumsverket Årdal verk var flaggskipet i etterkrigstidas industripolitikk. Allerede året etter verket startet opp gikk bendene i Utladalen til uk mot enorme av-verket. Tørrme ble skadet og kyrre fikk adelige skjøldtet pga. fluorforgiftning. I løpet av noen år fikk verket på plass rensing som ga store utslippskutt. Så ikke lenge siden som på slutten av 1980-tallet ble 99,9% av fluorgassen fra ovnene renset.

1952 The great London smog

1952: Dette året legger det seg en giftig tåke over London som tar livet av flere tusen mennesker. Episoden er blitt som The Great London Smog. Fra 5.-9. desember 1952 førte en temperaturinversjon til ekstremt høye nivåer av svovel og SO2. Den dårlige luftkvalitetens pa ogsa sa dårlig sikt at skolene stengte av frykt for at barna skulle gå seg bort på veien.

1957 Friluftsloven

1960 3 milliarder mennesker på jorda

1962 Rachel Carsons «Den tause våren»

1962: Rachel Carson gir ut boka Den stille våren, som advarer mot bruken av plantevernmidler. Boka fikk oppmerksomhet verden over.

1962 Rondane er blitt Norges første nasjonalpark

1962: Rondane er spesielt viktig som leveområde for en av våre siste stammer av villfjellrein, og er et variert fjellområde med frodige fjellsider, lavdeltte flyer og mektige fjelltoppe.

1965 Myndighetene måler radioaktivt cesium i reindriftsutøvere

1965: Målinger av radioaktivt cesium i reindriftsutøvere ble satt i gang i Kautokeino som en følge av atmosferiske prøvesprengninger av kjernevåpen på 1950- og 1960-tallet. Etter Tjernobyl-ulykken i 1986 har det også blitt foretatt jevnlige målinger av reindriftsutøvere fra de hardest rammede områdene i Midt-Norge.

1965 Begrensninger på boligbygging i strandsonen

1967 Natur og Ungdom blir opprettet

1969 Norge finner olje

1969: I 1969 fant vi enorme oljeressurser i Nordsjøen. På 1970-tallet var lete-virksomheten konsentrert om Nordsjøen, men etter hvert ble sokkelen nordover også åpnet for oljevirksomhet.

1970 Varekonsum i norske husholdninger: 161 000 kroner

1972 Bestanden av norsk vårgytende sild på sitt laveste noensinne

1972: Sildebestanden hadde blitt overfisket, og det ble innført et fiskeri-forbud i de sentrale deler av det tidl. høyt utbredte og rikeste sildefeltet i Norge. Det tar tid, og krafttag opp. En fortsatt fremgang i sildebestanden er avhengig av god fiskeforvaltning og bruk av flere var-prinsipper.

1972 Miljøverndepartementet opprettet

1972: Det norske miljø-verndepartementet blir det første i verden med et helhetlig miljøansvar

1973 Ulv, bjørn og jerv blir fredet

1973: Ramsarkonvensjonen er en internasjonal konvensjon for bevaring av våtmarker. Våtmarker er viktige leveområder for dyr og planter og bidrar til det velferd for mennesker gjennom vannforsyning, vannrensing, flomkontroll og karbonbinding. Men våtmarker kan også utgjøre attraktive arealer for jordbruk, og til utbygging av veier, boliger og industri. Siden stadig flere våtmarksområder forsvinner er det viktig med nasjonale og internasjonale tiltak som bevarer og tar vare på områdene på en forsvlig måte.

1974 4 milliarder mennesker på jorda

1975 Våtmarkskonvensjonen

1975 CITES-konvensjonen

1975: CITES-konvensjonen regulerer den internasjonale handelen med ville dyr og planter som står i fare for å bli utryddet. 176 land har undersekrevet avtalen.

1977 Utblåsning på Bravo-feltet

1977: Bravo-ulykken er den eneste ukontrollerte utblåsningen av olje i Norskjøen. Oljeutslippet er anslått å være rundt 25 000 tonn. Det ble ikke påført noe varig skade på det marine livet i havet, men et ukjent antall sjøfugl ble drept.

1978 Kulturminneloven

1978: Kulturminneloven vedtas for å verne om kulturminner og kulturmiljøer. Bryggen i Bergen og Urnes stavkirke var de første norske stedene på UNESCOs verdensarvliste i 1979. I dag anses ikke bare valre bygninger og steder som verneverdige, men også industri- og arbeiderkultur.

1980

1981 Forurensningsloven

1981: Forurensningsloven skal verne det ytre miljøet mot forurensning og redusere eksisterende forurensning, samt redusere mengden avfall og fremme bedre avfallshåndtering.

1983 Første mørhund observert i Norge

1983: Mørhunden ble hentet fra Øst-Asia til de vestlige deleme av det tidligere Sovjetunionen fra 1928 til ut på 50-tallet. I 1983 ble den for første gang observert i Norge. Mørhunden kan gjøre store innbrogg i fuglebestandene. Den kan også spre rabies og en farlig bendelmark. Det kan i verste fall bety slutten for truede/sjeldne hanning av bær og sopp i norsk natur.

1984 Den første norske rødlista

1984: Den nasjonale rødlista gir den offisielle oversikten over truede arter i Norge. På rødlista fra 2010 er 2398 arter klassifisert som truet og 1284 som nær truet. Det fins også en global rødliste.

1986 Tsjernobyl-ulykken

1986: Da Tsjernobyl-reaktoren eksploderte fulgte radioaktive stoffer med vinden nordover mot Skandinavia. Flere steder i Norge må det fortsatt gjøres tiltak for å redusere risikoene av radioaktivt cesium i beitedyr.

1986 Bellona blir stiftet

1987 Verdenskommisjonen for miljø og utvikling, ledet av Gro Harlem Brundtland, introduserte begrepet bæreksrftig utvikling i rapporten Vår felles framtid. «En bæreksrftig utvikling er en utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge muligheterne for at kommende generasjoner skal få tilfredsstilt sine behov.»

1987 Løkken Gruber ligger i Meldal kommune i Sør-Trøndelag. Det var gruvedrift i området fra 1654 til 1987. Forekomsten av kobberholdig svovelkis på Løkken var opprinnelig omtrent 30 millioner tonn og er den største forekomsten som er funnet i Norge.

1988 Brunskogsnegl blir observert i Norge

1988: Brunskogsnegelen har spredt seg til Norge fra Spania og Portugal. Den er lite populær blant hageeiere og jordbrukere.

1989 Exxon-Valdez-ulykken

1989: Tankskipet Exxon Valdez traff et skjær utenfor Alaska og 33 000 tonn råolje lakk ut. Dette er et av de største oljeutslippene til havs noensinne. Oljeulet traff et område tilsvarende nesten 2/3 av den norske kystlengen, og mellom 100 000 og 300 000 sjøfugl dødo.

1992 Biomangfoldkonvensjonen

1992: Henskiten med Basel-konvensjonen er å beskytte mennesker og miljø mot negative effekter fra generering, håndtering og deponering av farlig avfall, i tillegg til transport av farlig avfall over landegrensene. Baselkonvensjonen omfatter også annet avfall, som EE-avfall, utrangerte skip og husholdningsavfall.

1992 Rio Earth Summit

1992: Rio Earth Summit resulterte i Rio-erklæringen om miljø og utvikling, handlingsplanen Agenda 21, Klimakonvensjonen og Biomangfoldskonvensjonen, samt en erklæring om bæreksrftig bruk av verdens skoger.

1992 Basel-konvensjonen om avfall

1990 Varekonsum i norske husholdninger: 240 000 kroner

1994 Klimakonvensjonen

1994: Klimakonvensjonen er rammeverket for det internasjonale klimasamarbeidet i FN. Konvensjonens langsiktige mål er at konsentrasjonen av klimagasser i atmosferen skal stabilisere på et nivå som forhinder en farlig og negativ menneskeskapt påvirkning på klimaet. Den inneholder ingen tallfestede utslippsforpliktelser, men er at industriland må gå foran i bekjempelsen av klimaendringene, og vise dette gjennom nasjonale virkemidler og tiltak.

1996 Blybensin forbudt

1996: Bly er et giftig tungmetall med skutte og kroniske helse- og miljøeffekter. Utslippene av bly har blitt stekt reduseri siden 1980-årene. Dette skyldes særlig overgang til bruk av blyfri bensin. Også andre tiltak, som forbudet mot at industriland må gå foran i bekjempelsen av klimaendringene, er blyfrihet bidrar betydelig reduseri.

1997 Kyotoavtalen blir vedtatt

1997: Kyotoavtalen ble vedtatt i 1997. Avtalen er juridisk bindende og omfatter tallfestede, tidsbestemte reduksjoner i utslippene av klimagasser for industrilandene. I alt 192 land samt EU har ratifisert Kyotoavtalen.

1998 Forbud mot kvikksølv i termometre

1998: Kvikksølv er en av de farligste miljøgiftene og utgjør en trussel for miljøet og menneskehets helse. Metoksyetan av kvikksølvforurensningen i Norge skyldes langtransportert forurensning fra andre deler av verden. Utslippene av kvikksølv i Norge ble reduseri med nesten 70 prosent fra 1990 til 2009.

2000 Verdens energiforbruk 10 000 mtonn oljeekvivalenter

2001 15 millioner hektar regnskog forsvinner årlig på verdensbasis

2004 Utslippene av technetium-99 fra Sellafield-anlegget drastisk redusert

2007 Den første norske lista over fremmede arter

2007: Fremmede arter blir en stadig større trussel mot naturmangfoldet i Norge. Laksesparsitten Gyrodactylus salaris kom til Norge som blindpassasjer på laksungrer. Narkotin-marihana blir første gang oppdaget i en forsendelse med hageplanten tuja. Hagenerines mørerritt, brunskogsnegelen, har kommet som blindpassasjer ved import av blant annet grønnsaker.

2008 12% av Norges landareal definert som villmarkspreget

2009 Naturmangfoldloven

2010 Norge begynner å overvåke havforsuring i norske havområder

2010: Havet har blitt 30 prosent surere siden den industrielle revolusjonen startet, og forsuringen går stadig raskere. Dette skaper problemer for marine organismer med kalkhus, slik som makkelarfer, vingesnegl. Overvåkinga viser en bekymringsfull utvikling for norske havområder.

2010 Det varmeste året noensinne målt

2010: 2010 var det varmeste året noensinne målt på verdensbasis. I Norge var 2010 det kaldeste året siden 1985.

2011 7 milliarder mennesker på jorda

2011 Bisfenol A blir forbudt i tåteflasker

2012 Rekordlite is målt i Arktis

2012 Ekstremværet Sandy

2012 Rekordår for fjellrevbestanden

2012: Fjellreven er et av Norges mest utryddingstruede pattedyr; men etter en nedgang de siste tjue årene har utviklingen snudd. Et prosjektet har gitt resultater, og arbeidet räddde en miljøart i 2012. For første gang siden overvåkinga av fjellrev startet i 2003, ble det identifisert flere enn 100 individer.

2012 Lodde og torsk blir observert nesten helt til 82°N

2012: Havet har blitt 30 prosent surere siden den industrielle revolusjonen startet, og forsuringen går stadig raskere. Dette skaper problemer for marine organismer med kalkhus, slik som makkelarfer, vingesnegl. Overvåkinga viser en bekymringsfull utvikling for norske havområder.

2012: Det har aldri før vært så liten utbredelse av havis siden satelittmålingene startet i 1979. Reduksjonen i isutbredelsen siden forrige rekord fra 2007 tilsvarer et område over to ganger Norges landareal. Når havisen reduseres, reflekteres mindre solstråling tilbake til verdensrommet og mer energi og varme blir tatt opp i havet.

2013 Dagnmiddelkonsentrasjonen av CO2 i atmosfæren overstiger 400ppm på målestasjonen Mauna Loa, Hawaii.

2013 En global kvikksølvkonvensjon undertegnes

2014 FNs klimapanel legger fram sin 5. hovedrapport om klimaendringer

2014 For første gang er det nesten 20 000 elektriske personbiler i Norge, mer enn dobbelt så mange som året før